

ВІДГУК
офіційного опонента кандидата філологічних наук
Дойчик Оксани Ярославівни
на дисертацію
ПРИХОДЬКО ІННИ ВОЛОДИМИРІВНИ
«Динаміка концепту КАНАДА в поетичній картині світу (на матеріалі
канадських англійськомовних віршованих текстів XVIII-XXI століть)»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук
за спеціальністю 10.02.04 – германські мови

Дисертація Інни Володимирівни Приходько присвячена дослідженню динаміки об'єктивації художнього концепту КАНАДА у діахронному аспекті. З'ясування лінгвокогнітивних параметрів актуалізації концепту КАНАДА у поетичній картині світу на різних етапах його концептуалізації є **актуальним** у контексті антропоцентричного спрямування сучасних лінгвістичних студій, зорієнтованих на виявлення способів мовної об'єктивації лінгвокультурної специфіки національно маркованих концептів. З'ясування особливостей концептуалізації національно-культурного й індивідуально-авторського знання про канадську державу, встановлення етапів формування змісту концепту КАНАДА під впливом соціально-історичних чинників, діахронне дослідження концепту на матеріалі поетичних текстів XVIII–XXI століть є на часі з огляду на лінгвокогнітивний ракурс дослідження. Обраний підхід дозволив авторці виявити спільне й відмінне в об'єктивації концепту КАНАДА в кожному з трьох визначених періодів, простежити трансформації загальнонаціонального змісту досліджуваного концепту.

Об'єктом дослідження названо концепт КАНАДА, репрезентований у канадських англійськомовних віршованих текстах XVIII–XXI століть лексико-семантичними засобами. **Предметом** дослідження постає історична варіативність лінгвокогнітивних ознак концепту КАНАДА як складника поетичної картини світу у канадських англійськомовних віршованих текстах XVIII–XXI століть.

Мета роботи полягає у встановленні історичної варіативності лінгвокогнітивних ознак концепту КАНАДА як складника поетичної картини світу у канадських англійськомовних віршованих текстах XVIII–XXI століть.

За своїм об'єктом, предметом вивчення й метою робота цілком відповідає *профільній* тематиці досліджень, які проводяться на факультеті іноземної філології Херсонського державного університету в межах наукової теми: «Лінгвокогнітивні і комунікативно-прагматичні аспекти дослідження мовно-мовленнєвих одиниць сучасної англійської мови» (державна реєстрація №0110U002453).

Методологічним підґрунтям дослідження є теоретична база лінгвокогнітивної та лінгвопоетичної наукових парадигм. Зокрема, авторка звертається до напрацювань когнітивної поетики та лінгвоконцептології. У роботі застосовано низку сучасних лінгвістичних методів аналізу: *кількісний, описовий, компонентний*; метод *культурно-історичного аналізу* (для визначення культурно-історичного контексту формування ознак концепту КАНАДА на різних історичних етапах), *методи інтерпретаційно-текстового та контекстуального аналізу* (для виокремлення лексико-семантичних засобів номінації досліджуваного концепту), застосовано інструментарій *теорії концептуальної метафори* (для моделювання образного складника концепту КАНАДА), *методику фреймового моделювання* (для структурування чуттєво-поняттєвого складника концепту КАНАДА). Застосування сучасних лінгвістичних методів аналізу зумовлює високий ступінь **обґрунтованості і достовірності** наукових положень і висновків роботи.

Результати проведеного дослідження відзначаються **науковою новизною**, яка полягає в тому, що *вперше* виявлено особливості вербальної репрезентації національно-культурного й індивідуально-авторського знання про канадську державу у поетичних творах XVIII–XXI століть; визначено й інвентаризовано номінативні засоби репрезентації концепту КАНАДА; встановлено культурно-історичну зумовленість номінативного простору концепту КАНАДА; реконструйовано національно-культурне знання про канадську державу, акумульоване у чуттєво-поняттєвому складнику концепту КАНАДА; розкрито специфіку поетичного осмислення канадської державності, втіленого в образному складнику концепту КАНАДА; виокремлено інваріантні та діяхронно варіативні лінгвокогнітивні ознаки концепту КАНАДА.

Достовірність і висока **вірогідність** отриманих результатів і висновків забезпечується обраним **матеріалом** дослідження. Дисертанткою опрацьовано поетичні тексти XVIII–XXI століть, загальним обсягом 26,07 ум. арк.

Розроблений дисертанткою комплексний підхід дозволив з'ясувати історичне варіювання лінгвокогнітивних ознак концепту Канада впродовж зазначеного періоду, зробити **обґрунтовані** висновки щодо осмислення досліджуваного концепту в діяхронії. Внесок отриманих результатів у когнітивну семантику, лінгвоконцептологію, теорію концептуальної метафори, теорію номінації визначає **теоретичне значення** роботи.

Робота має також значну **практичну цінність**, яка полягає в можливості застосування отриманих результатів при викладанні теоретичних курсів із лінгвокультурології (розділ «Мова і культура»), лексикології (розділ «Лексична семантика»), стилістики, у спецкурсах із когнітивної лінгвістики, у подальших наукових розвідках аспірантів і студентів.

Основні теоретичні положення та практичні результати дослідження пройшли належну **апробацію**: знайшли відображення в 13 одноосібних статтях, 6 з яких надруковано у фахових наукових виданнях України, 1 – в інших виданнях, 1 – за кордоном, а також обговорювались на 5-ти наукових конференціях. **Автореферат і публікації** повністю висвітлюють положення дисертації. **Оформлення** роботи і викладення матеріалу заслуговують на високу оцінку. Результати дослідження віддзеркалені у додатках, які сприяють глибшому розумінню окресленої теми. **Достовірність** результатів, **вірогідність** положень і висновків забезпечується опрацюванням значного списку наукової літератури (500 найменувань, з яких 406 позицій – теоретичні праці вітчизняних і зарубіжних лінгвістів). Наявність таблиць і схем значно полегшує сприйняття концепції роботи. Ретельність аналізу значного обсягу теоретичного і фактичного матеріалу дозволяє вважати дослідження І.В. Приходько **оригінальним і самостійним**, а його результати **достовірними та вагомими**.

Дисертація чітко й логічно **структурована**. Обрана *методика* дослідження дозволила авторці *поетапно*: узагальнити існуючі підходи до дослідження

художніх концептів поетичної картини світу (**розділ 1**), опрацювати методологічну базу, яка охоплює методи культурно-історичного, літературознавчого, лінгвістичного й концептуального аналізу, визначити етапи аналізу динаміки концепту КАНАДА (**розділ 2**), класифікувати виявлені в поетичних текстах XVIII–XXI століть лексико-семантичні засоби прямої та образної номінації концепту КАНАДА та з'ясувати їхню культурно-історичну зумовленість (**розділ 3**), реконструювати двокомпонентну модель концепту КАНАДА з послідовним відтворенням чуттєво-поняттєвого й образного складників, з'ясувати інваріантні та діяхронно варіативні лінгвокогнітивні ознаки концепту КАНАДА в зазначені історичні періоди (**розділ 4**).

Мета, поставлена в роботі, **досягнута** в повному обсязі. Разом із тим, вважаємо за доцільне звернути увагу на те, що деякі положення в роботі потребують уточнення.

1. Видається необхідним обґрунтувати, чому до метонімічних транспозицій **локального** типу авторка відносить модель «держава – пов'язані з нею почуття або переконання» (стор. 168). Поряд із цим, аналізуючи метонімічні транспозиції **атрибутивного** типу, авторка наводить як ілюстрацію фрагмент віршованого тексту «*The mystery of the unconquered North*» (стор. 170), зазначаючи, що «іменник *North* 'північ' уживається замість назви держави», вказуючи на її розташування в північній частині Північної Америки. Чим мотивовані висновки авторки щодо приналежності зазначеного метонімічного перенесення саме до атрибутивного типу?
2. Важливим аспектом рецензованої праці є аналіз лінгвокогнітивних операцій і процедур, задіяних у формуванні концептуальних метафор, концептуальний корелят яких співвіднесений з явищами об'єктивної (фізичної) дійсності (підрозділ 4.2.). Робота значно б виграла, якби було простежено також лінгвокогнітивні операції формування концептуальних метафор, де корелятами виступають абстрактні явища (краса, героїзм, небезпека, рівність тощо), оскільки ці абстрактні явища самі по собі представлені метафорично (наприклад, на стор. 238 в рядках «*the murderous band / whose bloody footsteps*

desolate the land», за словами авторки, втілено концептуальну метафору КАНАДА IS DANGER, однак не простежено лінгвокогнітивних операцій формування саме такого авторського смислу; на стор. 245-46 в рядках «*Thy native land – and ne'er amiss / Its smile shall like a lover's kiss*» спостерігаємо персоніфікацію, однак авторкою не деталізовано, чому, на її думку, в цих рядках імпліковано концептуальну метафору КАНАДА IS PLEASURE; цікаво також було б реконструювати лінгвокогнітивні операції створення поетичного образу, втіленого концептуальною метафорою КАНАДА IS HEROISM в рядках «*Heroic milk is white upon our gums*» (стор. 247) тощо).

Крім того, деякі приклади не зовсім вдало ілюструють висновки авторки щодо метафоризації Канади як абстрактного явища, зокрема дискусійною є ілюстративність фрагментів віршованого тексту: на стор. 238 «*The humble tenants <...> who felt each hardship nature could endure / Such pains as time alone could ease or cure*», де, за словами дисертантки, втілено концептуальну метафору КАНАДА IS SOLITUDE; на стор. 253: «*You are beautiful my country where mountains gather snow*», де, за словами авторки, імпліковано концептуальну метафору КАНАДА IS BEAUTY.

3. У дисертації дуже ґрунтовно вивчено історичну зумовленість номінативного простору концепту КАНАДА в кожен із трьох зазначених періодів, що є безперечним плюсом проведеного дослідження (підрозділ 3.2.). При цьому, в роботі авторка неодноразово апелює до «індивідуально-авторського» відбору номінативних засобів (напр., положення наукової новизни (стор. 27), «індивідуально-авторські уявлення про Канаду» (стор. 157), «індивідуально-оцінне ставлення автора до канадської держави» (стор 172), «тенденція в індивідуально-авторському відборі номінативних засобів репрезентації концепту КАНАДА» (стор. 183)). Цікаво дізнатись, чи в процесі дослідження було узагальнено спостереження щодо варіювання саме *авторської* оцінки концепту КАНАДА залежно від автора-поета.
4. На стор. 161 указано, що за гендерними характеристиками «Канада постає переважно як жінка», що підтверджено «використанням авторами гендерно-

маркованих номінацій». Чи були ці висновки продиктовані кількісними підрахунками?

5. Робота не позбавлена стилістичних огріхів та друкарських помилок (стор. 111, 115, 118, 120, 122, 143, 154, 226, 265).

Зазначені зауваження є дискусійного характеру і жодним чином не знижують загального позитивного враження від роботи. Новизна, теоретичне й практичне значення дисертації за темою «Динаміка концепту КАНАДА в поетичній картині світу (на матеріалі канадських англійськомовних віршованих текстів XVIII-XXI століть)» дозволяють стверджувати, що дослідження повністю відповідає вимогам п. 11, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженому постановою КМУ № 567 від 24.07.2013 р. зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 656 від 19.08.2015 р. та № 1159 від 30.12.2015 р., а її авторка, І.В. Приходько, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.04 – германські мови.

Офіційний опонент

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

О.Я. Дойчик

30 жовтня 2018 р.

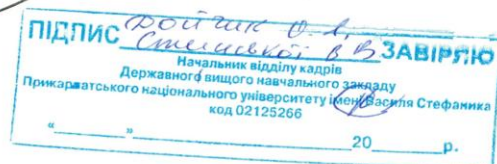
Підпис Дойчик Оксани Ярославівни
засвідчую.

Вчений секретар

Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

В.В. Стинська

*Вісник отримано
14.11.2018*

*Учений секретар
Стефанівська
парик 67.05
гос. Ур
Афан*

